

LIETUVOS MEDIATORIŲ RŪMAI

Asociacija „Lietuvos mediatorių rūmai“, Didlaukio g. 55, LT-08303 Vilnius
Telefonas: +37067113241. El.paštas: info@lmr.lt
Įmonės kodas: 304467253

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija
El. p.: rastine@tm.lt

2023-11-03 Nr. S-19
Į 2023-10-18 Nr.(1.5 E) 2T-1235

DĖL PASTABŲ IR PASIŪLYMŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS MEDIACIJOS ĮSTATYMO NR. X-1702 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 21, 22, 23, 26, 28, 29 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 31 STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO

Lietuvos mediatorių rūmai (toliau - LMR) išnagrinėjo Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2023-10-18 pristatytą „Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymo Nr. X-1702 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 21, 22, 23, 26, 28, 29 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 3-1 straipsniu įstatymo projektą“ (toliau tekste - Įstatymo projektas) ir teikia savo išvalgas bei pasiūlymus.

1. Dėl mediatorių savivaldos įtvirtinimo ir naujų LMR funkcijų.

LMR iš esmės pritaria siūlomiems pokyčiams, užtikrinant:

- *LMR savarankiškumą priimant sprendimus.*
- *Galimybę užtikrinti mediatorių etiškos ir profesionalios veiklos principus.*
- *Mediatoriaus veiklos garantijas.*
- *Minimalią būtiną valstybės institucijų kontrolę, išsaugant mediacijos proceso privatumus - jo lankstumą, konfidencialumą bei galimybę prisitaikyti prie ginčo šalių poreikių.*

LMR tapdama savivalda ir perimdama iš Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos (toliau - VGTPT) pateiktame pastaboms Įstatymo projekte numatytas funkcijas kartu prisiima ir finansinę riziką, susijusią su jų įgyvendinimu. Sistemiskai įvertinus Įstatymo projektą siūlome plėsti LMR savarankiškumą, paliekant šios asociacijos diskrecijai ne tik pareigą vykdyti įstatyme numatytas funkcijas, bet ir teisę pačiai priimti su šių funkcijų įgyvendinimu susijusius sprendimus (pvz. mokėjimo už įrašymą į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą tvarką; Mokymų mediacijos tema minimalius reikalavimus; Mediatorių

kvalifikacijos tobulinimo tvarką; Mokėjimo už įrašymą į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą tvarkos nustatymą; mediatorių veiklos vertinimo komisijos nuostatus ir kt.)

2. Dėl duomenų apie privačiai organizuojamas ir teikiamas mediacijos paslaugas rinkimo.

Siūlymas numatyti priemones rinkti statistinius duomenis apie privačiai teikiamų mediacijų apimtis vertintinas teigiamai. Tačiau atkreiptinas dėmesys į neproporcingas mediatoriams, neįvykdžiusiems šio reikalavimo, gresiančias pasekmes bei galimą riziką vienam svarbiausių mediacijos principų - konfidencialumui pažeisti. Pažymėtina, kad kitų laisvųjų profesijų (pvz. advokatų, psichologų) atstovams nėra taikomas reikalavimas teikti veiklos ataskaitų. Todėl šis siūlymas LMR bendruomenės vertinimas kaip tobulintinas.

Pastebėtina, kad už galimą mediatoriaus veiklą reglamentuojančių įstatymų arba Europos mediatorių etikos kodekso normų pažeidimą mediatorius nėra iškart išbraukiamas iš sąrašo, tačiau jo veiklą, gavus skundą, pirmiausia vertina Mediatorių veiklos vertinimo komisija (toliau tekste - Komisija). Pagal šiuo metu Komisijos formuojamą praktiką tik šiurkštų pažeidimą padaręs mediatorius yra šalinamas iš Lietuvos Respublikos Mediatorių sąrašo (pvz., grubus konfidencialumo principo pažeidimas). Tuo tarpu projekte nurodoma, kad ataskaitos apie atliktas privačias mediacijas už ataskaitinį laikotarpį nepateikimas (ypač vertinant, kad tokios ataskaitos teikimo tikslas - statistinių duomenų rinkimas) *de facto* vertintinas vertinamas neproporcingai šio neveikimo pasekmėms. Siūlome, kad maksimali sankcija už ataskaitos nepateikimą būtų tik mediatoriaus įspėjimas.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pateiktame įstatymo projekte yra numatyta, kad kilus abejonių dėl pateiktų duomenų tikrumo, LMR turi teisę įpareigoti mediatorių pateikti tai įrodančius duomenis. Siekiant išsaugoti konfidencialumą siūlytina numatyti, kad mediatoriai teikia tik įvykdytų per ataskaitinius metus privačių mediacijų skaičių bei medijuotų ginčų kategoriją, nenumatant LMR teisės įpareigoti pagrįsti pateiktų statistinių duomenų tikrumą. Tokiu būdu bus iš visų Lietuvos mediatorių surenkami statistiniai duomenys apie privačias mediacijas, bet tuo pačiu užtikrinamas konfidencialumo principo įgyvendinimas.

Siekiant aiškumo, matome būtinybę papildyti Mediacijos įstatymo 2 str. nauja sąvoka „Privati mediacija“ apibrėžiant ją kaip pagal susitarimą su ginčo šalimis vykdomą civilinių ginčų mediaciją.

Atsižvelgiant į tai, kas išvardinta aukščiau, LMR siūlo Įstatymo projekte numatyti LMR teisę rinkti statistinius duomenis iš savo narių ir pareigą LMR pateikti apibendrintą ataskaitą Teisingumo ministerijai iki kovo 1 d. už praėjusius kalendorinius metus.

3. Dėl Mediatorių sąrašo sudarymo ir tvarkymo.

Siūlytina naikinti reikalavimą mediatoriui privalomai pasirinkti specializaciją ir pateikti savo Gyvenimo aprašymą Lietuvos Respublikos mediatorių sąraše ir šios informacijos pateikimą palikti mediatoriaus diskrecijai.

Tikslinga spręsti klausimą dėl sąrašo tvarkymo ir administravimo išlaidų, kiek tai siejasi su įrašymu ir tvarkymu duomenų apie mediatorius teisėjus, kurie nebus Lietuvos mediatorių rūmų nariais ir nemokės nario mokesčio.

Taip pat siūlytina prailginti Mediacijos įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje, numatytą 10 darbo dienų terminą iki 30 kalendorinių dienų.

4. Dėl ginčo šalių įtraukimo į privalomąją mediaciją

Siūlymui pritariame. Papildomai atkreipiame dėmesį į poreikį tobulinti Mediacijos įstatymą įgyvendinančius teisės aktus, numatant pašto išlaidų kompensavimą mediatoriams teikiantiems paslaugas VGTPT administruojamiems privalomųjų mediacijų procesams.

5. Dėl mediatorių veiklos vertinimo:

- Siūlome papildomai įtvirtinti skundo (pranešimo) Komisijai padavimo ir išnagrinėjimo terminus bei komisijos sprendimų apskundimo tvarką (keičiamo Mediacijos įstatymo 28 straipsnio 3, 4 ir 6 dalys). Pažymėtina, kad skundai (pranešimai), pateikti Komisijai iki Įstatymo projekto įsigaliojimo dienos (2025 m. sausio 1 d.), būtų baigiami nagrinėti iki Įstatymo projekto įsigaliojimo dienos galiojusia Mediacijos įstatymo nustatyta tvarka.

- Šiuo metu galiojančio Mediacijos įstatymo 29 str. 1 d. 2 p. numato, kad pareiškus viešą įspėjimą apie jį paskelbiama Lietuvos Respublikos mediatorių sąraše ne vėliau kaip per 5 d. d. nuo Mediatoriaus veiklos vertinimo komisijos sprendimo priėmimo dienos. Tos pačios dalies 3 p. minima griežčiausia sankcija išbraukimas iš Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašo nedetalizuota. Pagal esamą praktiką tiek viešas įspėjimas, tiek išbraukimas iš sąrašo pritaikomas nedelsiant, nelaukiant Komisijos sprendimo apskundimo teismui termino pabaigos. Net ir apskundus Komisijos sprendimą teismui lieka galioti pritaikyta drausminės atsakomybės priemonė. Atsižvelgiant į tai, siūlome papildyti Įstatymo projektą nuostatomis, numatančiomis viešo įspėjimo ir pašalinimo iš Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašo pritaikymo tvarką. Taip pat matome būtinybę papildyti Mediacijos įstatymo 29 str. nuostata numatančia, kad Komisijos sprendimai įsigalioja pasibaigus jų apskundimo teismui terminui.

6. Kiti LMR siūlymai dėl Mediacijos įstatymo tobulinimo.

- LMR yra teikusi Teisingumo ministerijai pasiūlymus dėl privalomų bazinių mediacijos mokymų akademinių valandų skaičiaus didinimo. Siūlome papildomai prie esamų 40 ak. val. mokymų mediacijos tema išklauso numatyti dalyvavimą 16 ak. val. praktinių

įgūdžių lavinimo mokymuose taikant simuliacijos metodą. Ši nuostata neturėtų būti taikoma iki projekto įsigaliojimo datos į mediatorių sąrašą įrašytiems asmenims.

- Siekiant užtikrinti kokybišką mediacijos paslaugų teikimą, siūlome užtikrinti vienodas sąlygas visiems, asmenims, išskyrus teisėjus, nepriklausomai nuo jų profesinės kvalifikacijos ir patirties, tapti mediatoriais. Siūlome atsisakyti taikomos išlygos advokatams, notarams, antstoliams ir taikyti jiems reikalavimą laikyti mediatoriaus kvalifikacinį egzaminą. Arba kaip alternatyvą siūlome, kad atitinkamai advokatų, notarų antstolių egzaminų programos būtų papildytos mediacijos temomis ir šių teisinių profesijų atstovams būtų užskaitoma rašytinė mediatoriaus kvalifikacinio egzamino dalis. Ši nuostata neturėtų būti taikoma iki projekto įsigaliojimo datos į mediatorių sąrašą įrašytiems asmenims.

- LMR manymu nebėra tikslinga ir toliau taikyti mediatorių kvalifikacinio egzamino laikymo išimtį socialinių mokslų daktaro laipsnį turintiems asmenims, kurie per paskutinius trejus metus iki kreipimosi dėl įrašymo į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą vedė mokymus mediacijos tema, kurių bendra trukmė – ne mažiau kaip 100 akademinių valandų. Ši nuostata neturėtų būti taikoma iki projekto įsigaliojimo datos į mediatorių sąrašą įrašytiems asmenims.

- Atsižvelgiant į mediatorių veiklos vertinimo komisijos patirtį ir faktą, kad labai dažnai mediacijose šalys principingai nesutaria dėl mediacijos susitikimų formos (gyvai ar nuotoliu), siūlome Mediacijos įstatymo 15 straipsnio 2 dalį papildyti nuostata numatančia, kad ginčo šalims ir mediatoriui nesutariant dėl civilinio ginčo mediacijos pobūdžio ir tvarkos, mediatorius turi teisę nuspręsti dėl šių procedūrinių mediacijos klausimų, atsižvelgdamas į ginčo aplinkybes, įskaitant galimą ginčo šalių jėgų disbalansą, ginčo šalių pageidavimus ir poreikį greitai išspręsti ginčą, ir vadovaudamasis šiuo įstatymu ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais mediaciją.

- Mediacijos įstatymo 15 str. 3 dalį, siekiant užtikrinti jos atitiktį mediacijos doktrinai, siūlome keisti numatant, kad Mediatorius gali surengti individualius susitikimus su kiekviena iš ginčo šalių nedalyvaujant kitai ginčo šaliai. Apie tokius individualius susitikimus, neatskleisdamas jų turinio mediatorius privalo pranešti kitai ginčo šaliai. Nusprendus vykdyti individualius susitikimus, mediatorius privalo juos inicijuoti su abiem ginčo šalims.

- Taip pat siūlome patikslinti Mediacijos įstatymo 15 straipsnio 4 dalį numatant, kad Civilinio ginčo mediacijos metu gali dalyvauti tik ginčo šalys ir mediatorius. Ginčo šalys mediacijoje dalyvauja asmeniškai. Kartu su jomis gali dalyvauti ir jų atstovai. <...> Kitas ginčo šalis į civilinio ginčo sprendimą mediacijos būdu bendru sutarimu įtraukia mediacijos

procedūroje dalyvaujančios ginčo šalys arba mediacijos procedūroje dalyvaujančių ginčo šalių bendru sutikimu – mediatorius. Mediatorius, nustatęs, kad yra vaikų ar kitų asmenų, kurių interesai įstatymų nustatyta tvarka privalo būti apsaugoti sprendžiant civilinį ginčą, gali įtraukti vaikus ar kitus asmenis į civilinio ginčo sprendimą mediacijos būdu. Vaikai į mediaciją įtraukiami jų tėvų ar įstatyminių atstovų sutikimu.

- Siūlome aiškiau apibrėžti konfidencialumo principą numatytą Mediacijos įstatymo 17 straipsnyje 1 dalyje ir išdėstant jį taip: „1. Jeigu ginčo šalys nesusitarė kitaip, ginčo šalys, mediatoriai ir mediacijos paslaugų administratoriai turi laikyti paslapyje visą civilinio ginčo mediacijos ir su ja susijusią informaciją, išskyrus informaciją, kurios reikia siekiant patvirtinti ar įvykdyti mediacijos metu sudarytą taikos sutartį, ir informaciją, kurios neatskleidimas prieštarautų viešajam interesui, kai reikia užtikrinti vaiko interesus arba užkirsti kelią žalos fizinio asmens sveikatai ar gyvybei atsiradimui.“

LMR yra pasirengę ir toliau aktyviai dalyvauti konsultacijose, darbo grupėse, teikti ekspertinius siūlymus bei bendradarbiauti su Teisingumo ministerija ir kitomis institucijomis.

Pridedama:

- 1) Mediacijos įstatymo pakeitimo projektas su pastabomis
- 2) Pasiūlymai dėl Mediacijos įstatymo pakeitimo projekto tobulinimo

Lietuvos mediatorių rūmų pirmininkė

Odetė Intė